

LYS VÅKEN

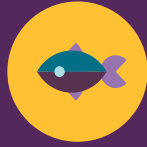
Ressursmateriellet består av enkeltressurser som kan brukes inn i et allerede eksisterende program. Det inneholder samling om å være «lys våken for de som trenger det mer», drama og film. Plukk og miks slik at det passer programmet deres!

STØRST AV ALT

nmsu

Alternativ tilnærming til tekstlesing

Overordnet mål for opplegget:

- Gjøre bibelteksten levende for barna og for gudstjenestedeltakerne
- Skape refleksjon om hva det vil si å være lys våken for de som trenger det mer

DRAMAFORLØP: Jesus rir inn i Jerusalem

TIDSRAMME: 1-2 timer

STØRRELSE PÅ GRUPPE: 3-60 barn

BEHOV FOR LEDERE: Kan kjøres alene, men anbefaler å ha med noen hjelpeledere (nødvending om gruppen er stor). Dersom du har med hjelpeledere / ungdomsledere kan det være en fordel at de også får bakgrunnsinformasjonen til teksten,

slik at de har forståelse for innholdet når de skal veilede.

TID TIL FORBEREDELSE PÅ FORHÅND:

- 10 minutter til tekstmeditasjon for deg selv (ikke nødvendig, men anbefales)
- 10 minutter til å lese gjennom bakgrunn for tekst
- 20 minutter for å lese og forstå opplegget

OPPLEGGET INNEHOLDER:

1. Introduksjon til samlingen
2. Søndagens tekst, i fortellingsformat
3. Navneøvelse
4. Oppvarmingsøvelser
5. Lage frysbilder av fortellingen
6. Refleksjonssamling

MÅLET MED METODEVALG:

- Bruke flere sanser for å lære og

forstå bibeltekst

- Leke med historien på en måte som gjør at en kan repetere, uten at det blir kjedelig

MÅLET MED SAMLINGEN:

- Gjøre barna delaktige i tekstlesningen
- Gjøre teksten levende for gudstjenestedeltakerne
- Refleksjonene i siste del av samlingen

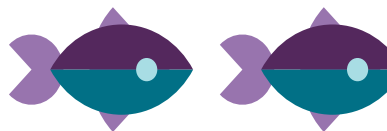
ROMMET: Her må dere bruke de mulighetene dere har. Men under alle ulike forutsetninger: ta bort rot, ting som ikke skal være der og alt som kan forstyrre og stjele oppmerksomhet. Jobb gjerne i et rom der barna har tatt av sko og der det er rent på gulvet (hvis kaldt på gulvet, be barna ta med ullsokker).

GENERELLE TIPS:

- Ha tydelige rammer for eventuell mobilbruk
- Beveg deg bort til barn som er urolige og bråker, i stedet for å irettesette fra der du står / sitter
- Vær oppmerksom på hvordan du bruker stemmen din: har du tendens til å snakke for svakt, vær bevisst på å snakke høyt og tydelig. Har du tendens til å høres streng ut, vær bevisst på å smile.

Velg åpent språk.

- Dersom det er mye støy i gruppen er et godt tips at du som leder selv legger stemmen ned (i hviske/moll-leie). Da følger som regel barna etter.
- Selv om barna er aktive hele tiden, krever opplegget mye konsentrasjon. Gi derfor barna forutsigbare pauser til å gå på toalettet / drikke / fruktpauser, slik at du unngår at barna går til og fra.
- Vær godt forberedt slik at du er trygg og at du ikke mister oppmerksomheten til barna.
- Dersom et barn ikke vil være med eller på en eller annen måte forstyrrer, kan det være lurt å ha alliert seg med en hjelpeleder. Denne kan hjelpe barnet inn i opplegget igjen, eller om nødvendig, legge til rette for alternativt opplegg.
- Det kan være lurt å ta en gjennomgang av teksten med alle ledere slik at de er trygge i møte med barna og spørsmål de får.
- Å jobbe med drama gjør oss ofte sårbare. Derfor er det viktig at det er trygghet i gruppen.

1: Introduksjon til samlingen

FORSLAG TIL INTRODUKSJON:

I morgen er det gudstjeneste. Hver gang det er gudstjeneste leser vi fra Bibelen. I morgen skal vi i tillegg vise frem fortellingen fra Bibelen. Det skal vi gjøre ved at dere skal dramatisere historien.

Nå skal jeg lese en historie for dere. Dette er historien som dere skal dramatisere. Det er derfor viktig at dere lytter godt! Før jeg leser historien vil jeg forklare noen ting:

- I historien hører dere om jøder. På skolen har dere kanskje lært at kristendommen har kommet fra jødedømmen. Jesus var jøde, og etterfølgerne til Jesus ble kalt kristne. Kristne i dag er etterfølgere av Jesus, og kirken er det Gudshuset kristne samles i.
- I det gamle testamentet i Bibelen, står det om Messias. Jødene tenkte at Messias kom til

å være en konge som skulle fri dem fra romerne.

- I historien hører dere om tempelet. Tempelet tilhørte jødene og det var veldig strenge regler for hvem som fikk gå inn og oppholde seg de ulike stedene. I kirkene i Norge får alle gå fritt rundt omkring, men for jødene var tempelet hellig. Det var så hellig at de som ikke var jøder fikk ikke gå inn, men måtte være på utsiden, i forgården. I tempelet var det vanlig å ofre dyr til Gud.
- En eselfole er barnet til et esel.

Sørg for at barna er klare til å lytte, oppfordre gjerne til å lukke øynene og konsentrere seg.

MÅL: Introdusere teksten, skape bilder

2:

Søndagens tekst, i fortellingsformat

TID: 5-10 minutter

Les historien eller øv den inn of fortell historien utkledd som eselet.

Eselet og eselfolen

Den var en helt vanlig dag for eselet og eselfolen. De stod utenfor byen Jerusalem, i Israel, spiste litt høy og hadde ikke store planer for dagen. De hadde hørt snakk om at det var en mann som het Jesus som var på vei til byen, men de kom nok ikke til å få med seg dette. De måtte være hjemme og være med å arbeide på gården, og dessuten var de bundet fast, slik at bonden ikke skulle miste dem!

Plutselig så eslene to menn komme gående. De kom nærmere og nærmere, og plutselig var de helt borte hos dem. Mennene så snille ut. Så sa de «Herren har bruk for dem» og så tok de bare eslene med seg!

Egentlig så er jo dette stjeling, men eieren til eslene sa at det var greit. Eslene lyttet til de to mennene. Det viste seg at disse var disiplene, altså vennene, til Jesus. Åj! Så spennende! Kanskje de skulle til Jesus?

Etter hvert så de masse folk, og eslene skulle visst helt bort dit. Så ble de pyntet, og en mann satte seg oppå eselfolen. Eselfolen hadde aldri blitt ridd på før, så den ble litt usikker og redd. Han så bort på eselmoren og hun sa: «dette kommer til å gå helt fint. Bare gå helt som vanlig og følg med der folkene sier du skal. Jeg går rett ved siden av deg». Da ble eselfolen trygt og de begynte å gå. Mannen oppå eselfolen så helt vanlig ut og hadde helt vanlige klær. Men det virket som at det var denne mannen alle fulgte etter! Mannen som satt på eselfolen var Jesus!

De gikk inn mot byen og etter hvert begynte menneskene å skjære palmegrener og legge på bakken og noen sprang foran og la kapper på veien. Esselfolen spurte moren hvorfor folkene la klærne sine på veien, og da forklarte eslemoren at det var en måte å vise respekt og heie på Jesus. Folkene rundt ropte og snakket i munnen på hverandre. Mange av de ropte «Hosianna, Davids sønn! Velsignet er han som kommer i Herrens navn! Hosianna i det høyeste!». Dette skjønte i alle fall ikke esselfolen noe av, så han spurte eslemoren hva dette betydde. Hun forklarte at jødene ventet på Messias som skulle komme og fri folkene fra romerne. Og nå trodde de at Messias var Jesus!

Eslene, Jesus og alle folkene kom etter hvert inn til Jerusalem og så gikk de opp til tempelet, som var jødernes kirke. Da de nærmet seg tempelet, hørte eslemoren noen voksne som sa: «kan det virkelig stemme at denne Jesus er Messias, kongen, som vi venter på? Konger pleier jo alltid å ri på hester, for å vise at de er sterke i krig? Jesus rir jo på et esel? Det betyr jo at en kommer i fred? Det er jo ikke en sånn konge vi har sett for oss?

Plutselig kjente esselfolen at Jesus strammet føttene litt. Det virket nesten som han var litt irritert. Så hoppet Jesus plutselig av eselet og gikk opp mot tempelplassen. Han så sint ut. Eslene snek seg etter for å se hva Jesus skulle.

Så gikk Jesus helt opp på tempelplassen, der man egentlig skulle be, men der det ikke lengre var plass, og så jaget han ut alle som solgte ting der, mens han ropte: «Mitt hus skal kalles et bønnens hus. Men dere gjør det til en røverhule.» Eslene så på hverandre. Hvordan kom prestene til å reagere på dette? Tempelet var jo Guds hus. Og nå kom plutselig Jesus og sa at det var hans hus. Betydde dette at folkemengden hadde rett? De hadde jo sagt at Jesus var Messias, altså redningen som Gud skulle sende.

Esselfolen skjønte ikke helt hvorfor Jesus var så sint. Hva mente han egentlig med at tempelet var blitt til en røverhule? Eselmammaen forklarte: Det var bare jøder som fikk komme inn i tempelet. Og helt innerst i tempelet var det bare prestene som fikk være. Men på tempelplassen skulle det være plass til alle, slik at alle kunne komme og

be til Gud. Men slik var det ikke. Hele plassen var fylt av folk som vekslet penger, slik at en kunne kjøpe dyr til å ofre. Da forsto eselfolen hvorfor Jesus var så sint. Alle fikk jo ikke lov til å komme og be til Gud!

Etter hvert så eslene at Jesus roet seg litt ned. Og da satte Jesus seg ned med noen syke mennesker, og gjorde dem friske.

Så hørte plutselig eselfolen barn som sang. De sang: «Hosianna, Davids sønn, hosianna, Davids sønn!» Dette var det samme som folkemengden hadde ropt. Dette betydde at de trodde at Jesus var Messias, den de hadde ventet på!

Esselfolen var helt begeistret for alt som skjedde. Og plutselig ble det enda mer drama! Da kom prestene ut fra tempelet og spurte Jesus: hører du hva de sier? Og da svarte Jesus «ja: Har dere aldri lest: fra småbarns og spedbarns munn har du latt lovsang lyde». Esselfolen syntes dette var litt vanskelig å forstå, så eselmammaen forklarte at dette betydde at barna og de vanlige folkene hadde skjønt at Jesus var Messias, men at prestene, som kunne veldig mye mer om Gud, ikke hadde skjønt det.

Etter hvert begynte det å bli kveld. Jesus gikk ut av byen og folkene gikk hjem til husene sine. Eselet og eselfolen begynte også å rusle hjemover. Solen stod lavt på himmelen og på hjemveien lå det fortsatt palmegrener og kapper som folk tidligere på dagen hadde lagt på bakken. Eslene hadde jammen fått se og oppleve mye denne dagen. De hadde fått hjelpe Jesus, og de hadde møtt Messias, som jødene ventet på. Denne dagen kom de til å huske lenge.

3: Navneøvelse

ØVELSE: Lære navn

LENGDE: 10-30 min, avhengig av størrelse på gruppe

MÅL: fokus, lære navn, skape trygghet i gruppen

Dersom bare deler av gruppen skal være med på dramatiseringen, går det an å trekke denne øvelsen ut fra selve bolken med dramatisering og heller ta øvelsen som en «bli kjent-øvelse» for alle.

Det er svært verdifullt å lære navnene til hvert enkelt barn. Det gjør at barna opplever å bli sett og det gjør det også mer effektivt å holde ro i gruppen, da du kan snakke direkte til barna. Dersom dere ikke allerede har brukt tid til å lære navnene, anbefales det derfor at dere starter med denne øvelsen.

Lag sirkel av alle barna. Hver person skal si navnet sitt og et ord med bevegelse som begynner på forbokstaven sin. Leder (Ida) begynner leken: Ida går frem ett skritt og kan da si «Ida is» og gjøre bevegelse av å spise is, mens hun sier is. Så sier og gjør alle det Ida sa og gjorde. Så er det neste person. Da sier og gjør først alle «Ida is» og så sier personen sitt navn og ord, og gjør bevegelsen sin. Alle gjentar. Så er det tredje person osv. Til slutt sier en alle barnas navn og bevegelse. Øvelsen tar litt tid, men den er fin for å få konsentrasjon, at alle barna får delta og for å lære navn.

4: Oppvarmingsøvelser

LENGDE: 30-60 minutter, alt etter størrelse på gruppe, trygghet og mestring

MÅL: Å jobbe med drama i en gruppe der barna ikke kjenner hverandre, eller bare kjenner noen, krever at det skapes trygghet i gruppen. Derfor er det viktig å sette av god tid til dette. I opplegget skal også barna lage dramastykket. Det er viktig å bruke god tid på å komme inn i en kreativ modus, slik at barna opplever mestring når de skal inn i den kreative delen med å jobbe med selve teksten.

FORSLAG TIL INTRODUKSJON:

Dere skal jo lage en dramatisering litt senere, så nå er det viktig at vi blir skikkelig klare til dette. Derfor skal vi ha litt ulike dramaleker. Noen av dere har kanskje hatt slike leker før? For noen er dette kanskje nytt?

Selv om dette kanskje er litt uvant for noen, så prøv å bli med likevel. Det er også viktig at vi ikke ler av hverandre, men at hver enkelt fokuserer på seg selv og det en skal gjøre sammen med de andre.

Øvelse: Sirkelen

MÅL: fokusere barna, skape trygghet i gruppen

Lag en sirkel med alle deltakerne. Ledere er også med. Leder lager bevegelser med armene. Alle i sirkelen skal gjøre det samme som lederen. Alle skal være stille. I begynnelsen vil dette kanskje være uvant og det vil kanskje være litt fnising. Da er det viktig at du som leder beholder roen og har tro på øvelsen. Når du opplever at roen har senket seg og barna er konsentrert, kan en annen leder overta. Så kan hvert barn prøve å lede en gang hver.

Husk å velge bevegelser som alle i gruppe kan være med på, ta hensyn til de med fysiske utfordringer.

Øvelse: Følelser og handlinger

MÅL: Fokus, bli kjent med metoden en skal bruke i dramatiseringen av teksten.

Spre barna i rommet. Si til barna: «nå skal vi øve på å gjøre og vise ulike ting. Alle skal være stille. Det kan hende at det er litt uvant. Men ingenting er galt! Prøv å tenke på deg selv, og ikke på de andre rundt.

Når jeg sier et ord eller setning, skal dere gå inn i et frys-bilde, altså at dere skal være statuer som står helt stille og som viser det jeg sier:

- Lese
- Spise
- Tenke
- Se på TV
- Kjede seg

Nå skal dere vise følelser:

- Glad
- Sint
- Spørrende
- Forventningsfull
- Irritert
- Begeistret

Dersom du ser at de sliter litt etter første ord, spør hvordan de opplevde det. Gi tips som: ikke tenk på de andre, ingenting er feil, nå øver vi bare.

Øvelse: Frysbilder

MÅL: fokus, bli kjent med metoden
en skal bruke i dramatiseringen av
teksten

TIL LEDER: Her skal vi lage små
frysbilder som viser en handling eller
situasjon i fryseyeblikket. Å bruke
frysbilder er en fin og god måte
å lære å samarbeide i en gruppe.
Man får også i gang tankeprosesser
og en nonverbal kommunikasjon i
gruppen.

Del barna inn i grupper på 3-6
personer (del de opp der de står).

FORSLAG TIL INTRODUKSJON:

Nå skal dere lage noe som
heter frysbilder. Jeg skal si noen
handlinger til dere, og så skal dere
lage frysbilder. Dere kan ikke prate
sammen. Det er viktig å ikke tenke
så mye, men bare å gjøre det som
ramler ned i hodene deres.

For hvert bilde:

- Barna sitter i gruppene
- En og en gruppe kommer frem
- Mens leder leser setning går
barna i frysbilde
- Leder sier takk, gruppen setter
seg, ny gruppe kommer frem

- Gjenta til alle har vist frem
frysbildet sitt

Setninger til frysbilder:

- Kakene i kirken var veldig gode
denne dagen
- De var skikkelig sinte
- Plutselig kom en svær okse
løpende imot dem
- De ville bygge et skikkelig høyt
tårn
- De hørte en lyd. Var det
kirkeklokkene?
- De ba en bønn om å få styrke og
mot. Det ville de trenge denne
dagen
- Barna sang

5: Lage frysbilder av fortellingen

Denne sesjonen kommer til å være forskjellig, avhengig av hvor stor gruppen er. Den vil fungere med en gruppe så liten som 3 personer, til en gruppe på 60, men dere må gjøre nødvendige justeringer.

Har du barnegruppe på 3-8 barn, kan alle vise alle bildene. Dersom gruppen er stor, viser hver gruppe ett stillbilde hver. Den mest avanserte varianten er at barna sier all tekst selv.

For noen av barna (og de voksne) vil dette kanskje være en annerledes måte å jobbe med drama på, siden en ikke har de tradisjonelle replikkene og rollene og fokus på kostymer. Vi vil anbefale å ikke si noe om dette til barna. Dersom noen spør eller kommenterer at «dette er ikke drama», «dette er ikke ordentlig skuespill», så kan du bekrefte at

ja, dette er kanskje ikke helt det de er vant med, og at dette er en type drama som heter «Tablåer» og «dramaforløp» og at drama kan gjøres på veldig mange forskjellige måter.

Dersom noen vil bruke rekvisitter / kostymer, vil vi anbefale å først jobbe med stillbildene. Dersom det blir tid, kan en legge til enkle rekvisitter. Grunnen til dette er at barna først skal bli vant til å jobbe uten rekvisitter / kostymer først. Dersom de ikke spør etter kostymer / rekvisitter, er det ikke nødvendig å introdusere de for det, så sant du ikke ser behov for at de trenger noe for å komme i gang.

Vær tydelig på når barna skal være i frys og når bildet er ferdig. Dette kan gjøres med nikk, eller et takk. Dette er det viktig å være bevisst

på gjennom hele den følgende sesjonen.

a) Frysbilder av 9 setninger

TID: 15 min

«Nå skal vi gjøre det samme som vi gjorde i oppvarmingsøvelsen (gjøre setninger). Men nå kommer setningene fra Bibelen og den teksten vi nettopp leste. Dere får ikke tid til å tenke så mye på hva dere skal gjøre, men dere skal gå rett inn i et bilde.»

Før hvert frysbilde leser du først teksten, og spør om noen har spørsmål om hva dette betyr. Forklar vanskelige ord.

For hver enkelt tekstdel, ser en hvert frysbilde fra alle gruppene. Leder gir signal til gruppen, gruppen stiller seg i bildet, står i bildet (3-5 sek), leder sier takk, så går en videre til neste gruppe. Pass på å holde ro i gruppen.

1. Da de nærmet seg Jerusalem og kom til Betfage ved Oljeberget, sendte Jesus to disipler av sted og sa til dem: «Gå inn i landsbyen som ligger foran dere! Der skal dere straks finne et esel som står

bundet og har en fole hos seg. Løs dem og lei dem hit til meg!

2. Og om noen kommer med spørsmål, skal dere svare: 'Herren har bruk for dem.' Da skal han straks sende dem med dere.» Dette skjedde for at det ordet skulle oppfylles som er talt gjennom profeten:
3. *Si til datter Sion:*
Se, din konge kommer til deg, ydmyk er han og rir på et esel og på trekkdyrets fole.
4. Disiplene gikk av sted og gjorde som Jesus hadde sagt, og hentet eselet og folen. Så la de kappene sine på dem, og han satte seg på eslet. Mange i folkemengden bredte kappene sine ut over veien, andre skar greiner av trærne og strødde på veien.
5. Og mengden som gikk foran, og de som fulgte etter, ropte:
Hosianna, Davids sønn!
Velsignet er han som kommer i Herrens navn!
Hosianna i det høyeste!
6. Da han dro inn i Jerusalem, ble det uro i hele byen, og de spurte: «Hvem er dette?» Og mengden

svarte: «Det er profeten Jesus fra Nasaret i Galilea.»

7. Så gikk Jesus inn på tempelplassen og jaget ut alle dem som solgte og kjøpte der. Han veltet pengevekslernes bord og duehandlernes benker og sa til dem: «Det står skrevet: *Mitt hus skal kalles et bønnens hus*. Men dere gjør det til en *røverhule*.»

8. På tempelplassen kom noen blinde og lamme til ham, og han helbredet dem. Men da overprestene og de skriftlærde så undrene han gjorde og hørte barna som ropte i helligdommen: «Hosianna, Davids sønn!» ble de forarget og spurte ham:

9. «Hører du hva de sier?» «Ja», svarte Jesus. «Har dere aldri lest: *Fra småbarns og spedbarns munn har du latt lovsang lyde!*». Så forlot han dem og gikk ut av byen, til Betania. Der ble han natten over.

b) Jobbe utfyllende med frysbilder til bruk i gudstjenesten

TID: 15 min

- Lag nye grupper

- Del barna i ni grupper. Optimalt har en grupper med maks syv barn. Gruppene kan være ned mot tre medlemmer. Dersom de er trygge og modne, kan det også fungere med to og to. Dersom dere er en gruppe på ti til femten barn, lag to-tre bilder om gangen. Dersom dere er ned mot åtte barn, kan gruppene ta fire til fem hver.

Videre forklaring går ut fra at det er ni grupper med barn. (Dersom dere er færre grupper, tar en setning for setning). Hver gruppe får utdelt en tekstdel. Gruppen jobber med et frysbylde av teksten. Dersom noen grupper er raskt ferdige, kan de utvikle bildet sitt til å bevege seg. De skal da starte i et bilde og bevege seg til et sluttbylde.

c) Bonus hvis tid

TID: 15 min

Det nest siste som skjer i teksten er at Jesus sier «Ja. Har dere aldri lest: *Fra småbarns og spedbarns munn har du latt lovsang lyde!*»

For å understreke dette poenget kan dere gjøre følgende:

Når siste frysbylde er ferdig, kan

en understreke dette sitatet med at en og en gruppe gjentar: «Fra småbarns og spedbarns munn har du latt lovsang lyde». Det blir en oppbygning med at flere og flere sier ordene. En gjentar det da åtte ganger, der den første gruppen har sagt samme setning ni ganger, mens den siste gruppen sier det en gang. Etter dette gjør gruppe ni seg ferdig med siste del av frysbildet sitt (Så forlot han dem og gikk ut av byen, til Betania. Der ble han natten over).

d) Øve

TID: 15 minutter

Etter at de 15 minuttene er gått skal en sette bildene sammen til en helhet. Her må en velge fremstilling som fungerer ut fra størrelse på gruppe, lyd og kirkerom. Øv gjerne på denne delen der dramaet skal fremføres dagen etter. Dersom det er plass, kan en enkel måte å gjøre det på være at alle står på linje fremme. Når det er gruppen sin tur, går de ett skritt frem, gjør bildet, og går tilbake. Dersom det er rom ved siden av benkene, kan gruppene være plassert rundt i kirkerommet.

Lederen som leser teksten må lese

sakte. Når lederen begynner å lese setningen, går barna inn i bildet. Når leder har lest ferdig teller de sakte til tre inni seg, før de går tilbake på plass (avhenger av hvordan dere organiserer det).

Dersom barna er med i flere bilder, kan det være en ide at en leder holder opp plakater med stikkord for hvert bilde, slik at de holder orden på hvilket bilde som kommer når.

Gå gjerne gjennom rett før gudstjenesten. Før gjennomgang er det fint å skape trygghet. Si at dersom de glemmer hva de skal gjøre, så ser de på de andre i gruppen. Dersom de gjør noe feil, så later de bare som at det er slik det skal være.

Dersom dere vil bruke mer tid: la barna øve inn teksten selv og si den sammen med frysbildene. Lag bevegelige bilder.

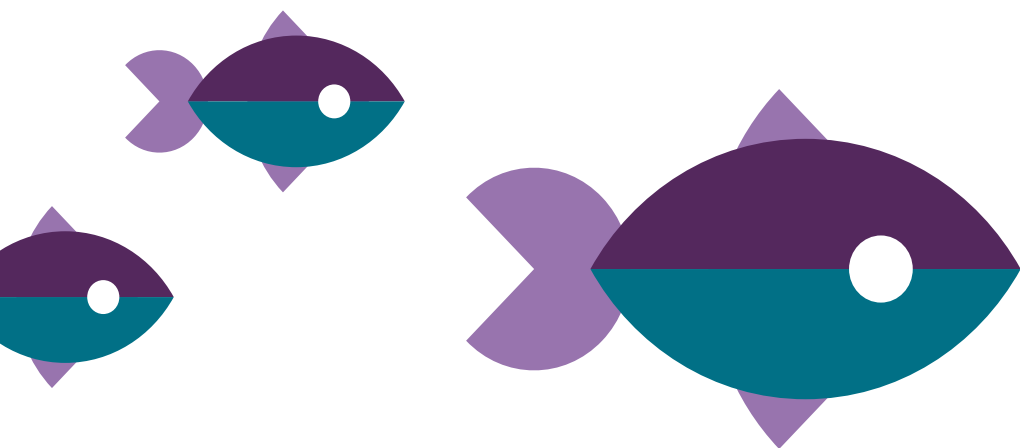
6: Refleksjon over teksten

10-30 minutters samtale med barna:

- Var det noen som var lys våkne her?
- Hva handlet egentlig denne teksten om?
- Hva kan vi lære av denne?
- Har denne teksten noe med jul å gjøre?

Gi gjerne input og bakgrunnsinformasjon om teksten, der du ser det nødvendig.

Barnas refleksjoner kan utgjøre prekenen dagen etter, eller være en del av en preken. Det er uansett fint å la barns refleksjoner få være en sentral del av formidlingen under en gudstjeneste.

Matteus 21.1-17

Bokmål

Skriv disse ut og del arket opp i vers for vers.

1. Da de nærmet seg Jerusalem og kom til Betfage ved Oljeberget, sendte Jesus to disipler av sted og sa til dem: «Gå inn i landsbyen som ligger foran dere! Der skal dere straks finne et esel som står bundet og har en fole hos seg. Løs dem og lei dem hit til meg!

2. Og om noen kommer med spørsmål, skal dere svare: 'Herren har bruk for dem.' Da skal han straks sende dem med dere.» Dette skjedde for at det ordet skulle oppfylles som er talt gjennom profeten:

3. *Si til datter Sion:
Se, din konge kommer til deg,
ydmyk er han og rir på et esel
og på trekkdyrets fole.*

4. Disiplene gikk av sted og gjorde som Jesus hadde sagt, og hentet eselet og folen. Så la de kappene sine på dem, og han satte seg opp. Mange i folkemengden bredte kappene sine ut over veien, andre skar greiner av trærne og strødde på veien.

5. Og mengden som gikk foran, og de som fulgte etter, ropte:
*Hosianna, Davids sønn!
Velsignet er han som kommer
i Herrens navn!
Hosianna i det høyeste!*

6. Da han dro inn i Jerusalem, ble det uro i hele byen, og de spurte: «Hvem er dette?» Og mengden svarte: «Det er profeten Jesus fra Nasaret i Galilea.»

7. Så gikk Jesus inn på tempelplassen og jaget ut alle dem som solgte og kjøpte der. Han veltet pengevekslernes bord og duehandlernes benker og sa til dem: «Det står skrevet: Mitt hus skal kalles et bønnens hus. Men dere gjør det til en røverhule.»

8. På tempelplassen kom noen blinde og lamme til ham, og han helbredet dem. Men da overprestene og de skriftlærde så undrene han gjorde og hørte barna som ropte i helligdommen: «Hosianna, Davids sønn!» ble de forarget og spurte ham:

9. «Hører du hva de sier?» «Ja», svarte Jesus. «Har dere aldri lest:
*Fra småbarns og spedbarns munn
har du latt lovsang lyde!»* Så forlot han dem og gikk ut av byen, til Betania. Der ble han natten over.

Matteus 21.1-17

Nynorsk

Skriv disse ut og del arket opp i vers for vers.

1. Då dei nærma seg Jerusalem og var komne til Betfage ved Oljeberget, sende Jesus to læresveinar i veg og sa til dei: «Gå inn i den landsbyen som ligg framfor dykk! Der skal de straks finna eit esel som står bunde og har ein fole hos seg. Desse skal de løysa og leia til meg.

2. Og om nokon kjem med spørsmål, då skal de svara: 'Herren har bruk for dei.' Då sender han dei hit med ein gong.» Dette hende for at det skulle oppfyllest, det som er tala gjennom profeten:

3. *Sei til dotter Sion:
Sjå, kongen din kjem til deg,
audmjuk er han og rid på eit esel
og på folen til eit trekkdyr.*

4. Læresveinane gjekk av stad og gjorde som Jesus hadde sagt. Dei henta eselet og folen. Så la dei kappene sine på dei, og han sette seg oppå. Mange i folkehopen breidde kappene sine på vegen, andre hogg greiner av trea og strødde på vegen.

5. Og folket som gjekk føre, og dei som følgde etter, ropa:
*Hosianna, Davids son!
Velsigna er han som kjem
i Herrens namn!
Hosianna i det høgste!*

6. Då han drog inn i Jerusalem, vart det uro i heile byen, og dei spurde: «Kven er dette?» Og folkehopen svara: «Det er profeten Jesus frå Nasaret i Galilea.»

7. Så gjekk Jesus inn på tempelplassen og dreiv ut alle som selde og kjøpte der. Han velte borda til pengevekslarane og benkene til dei som selde duer og sa til dei: «Det står skrive: Mitt hus skal kallast eit bønehus. Men de gjer det til ei røvarhøle.»

8. På tempelplassen kom nokre blinde og lamme til han, og han lækte dei. Men då overprestane og dei skriftlærde såg undera han gjorde og hørde borna som ropa i heilagdomen: «Hosianna, Davids son!» vart dei arge og sa til han:

9. «Høyrer du kva dei seier?» «Ja», svara Jesus. «Har de aldri lese dette ordet: *Frå munnen på småborn og spedborn har du late lovsong lyda!*» Så gjekk han frå dei og ut av byen, til Betania. Der var han om natta.

BAKGRUNNSINFORMASJON

om Matteus 21.1-17

BARE TIL DEG SOM ER LEDER:

Evangeliet etter Matteus er skrevet til jøder. Det knytter sammen Det gamle (GT) og Det nye testamentet (NT) og presenterer Jesus som kongen som var lovet til det jødiske folket. Derfor bruker Matteus ofte sitater fra NT. Jesus er den etterlengtede Messias som ville komme og frelse folket, både jøder og hedninger. Matteus legger stor vekt på Jesu autoritet og makt.

Hovedteksten er delt i to fortellinger: Jesus rir inn i Jerusalem (21:1-11), og Jesus kommer på tempelplassen (21:12-17). Matteus plasserer begge fortellingene sammen for å vise Jesus som Messias, mens de andre evangeliene nevner Jesus og rensingen av tempelet dagen etter. Begge fortellinger er en del av Jesu virke i Judea (19:1-25:46) og dette skjer i slutten av Jesu treårstjeneste.

Jesus startet virket sitt i Galilea og forkynte budskapet om Guds rike (4:17-18:35), inntil han kom til Jerusalem. Jesus var veldig populær og mange mennesker visste om Jesu forkynnelse, helbredelse og mirakler. Uken begynte med Jesu inntog i byen og ble avsluttet med at han ble korsfestet (26:1-28:20).

Noen poeng fra teksten:

JESUS RIR INN I JERUSALEM

1. ***Da de nærmet seg Jerusalem og kom til Betfage ved Oljeberget, sendte Jesus to disipler av sted.***

Betfage var en forstad, en del av Jerusalem, men skilt fra byen ved dalen til Kidron. «De» referer til Jesus, disipler og folkemengden som fulgte ham.

2. ***Og sa til dem: «Gå inn i***

landsbyen som ligger foran dere! Der skal dere straks finne et esel som står bundet og har en fole hos seg. Løs dem og lei dem hit til meg!

Jesus gikk alltid til fots omkring og hadde gått helt fra Galilea. Det er derfor lite sannsynlig at han trengte å ri på et esel de siste tre kilometerne. Jesus gjorde mest sannsynlig dette for å oppfylle løftet om ham og å presentere seg som jødens konge (vers 4-5). Det er bare Matteus-evangeliet som nevner både eselet og eselfolen. De andre evangeliene nevner bare eselfolen. Trolig er grunnen til at Matteus nevner begge to, for å verifisere at Sakarja 9:9 er oppfylt i Jesus.

3. **«Og om noen kommer med spørsmål skal dere svare: «Herren har bruk for dem». Da skal han straks sende dem med dere.»**

Det kan virke som at Jesus hadde planlagt dette, på samme møte som rommet han brukte før det siste måltidet.

4. **«Si til datter Sion: Se, din konge kommer til deg, ydmyk**

er han og rir på et esel og på trekkdyrets fole.»

«Sion» var navnet på stedet Jerusalem ble bygget, og refererer dermed til Jerusalem. På denne tiden symboliserte en konge, ridende på hest, krig. En konge ridende på esel symboliserte fred. Siden Salomos tid hadde ingen konger ridd på esel. Det jødiske folket ventet på Messias, som skulle være en konge som skulle fri de fra romerne. Ved å ri på et esel symboliserte Jesus fred og han representerte også en annen Messias enn den folket ventet på.

5. **«...og hentet eselet og folen. Så la de kappene sine på dem, og han satte seg opp.»**

Jesus red bare på eselfolen (det yngste eselet). Grunnen til at moren til eselfolen også ble pyntet med kapper og tatt med er trolig at eselfolen aldri hadde blitt ridd før. Moren ble derfor tatt med, slik at eselfolen skulle føle seg trygg da Jesus skulle ri på den i den store folkemengden.

6. **«Mange i folkemengden bredte kappene sine ut over veien,**

andre skar greiner av trærne og strødde på veien.»

Folkemengden bredte kappene sine ut over veien for å vise ydmykhet og gi han ære. I Johannes-evangeliet kan man lese at folket brukte palmegrener. Matteus viser at dette var en stor hendelse og mange folk deltok på den.

7. **Og mengden som gikk foran, og de som fulgte etter, ropte: Hosianna, Davids sønn! Velsignet er han som kommer i Herrens navn! Hosianna i det høyeste!**

To folkemengder henvises her: de som var med Jesus, og de som var kommet fra Jerusalem for å møte ham. «Hosianna» var en hebraiske omskriving som betyr «Frels oss nå!», men det ble brukt i de siste tider som en liturgisk formel av «lovprisning» for å vise ære. «Davids sønn» er en jødisk tittel brukt til Messias som skulle komme, dette også forklarer hvorfor overprestene og skriftlærde ble forarget i vers 15. «Hosianna i det høyeste» representerer en måte å prise Gud på, uten å nevne det hellige

navn, «Lovet være Gud i det høyeste».

8. **Da han dro inn i Jerusalem, ble det uro i hele byen, og de spurte: «Hvem er dette?»**

Folkemengden gledet seg over Jesus, pyntet veien med kapper og greiner som et tegn på kongelig velkomst. Folk kom fra byen for å se hva som skjedde og spurte «hvem er dette?». «Uro» referer til «alle i byen ble begeistret».

9. **Og mengden svarte: «Det er profeten Jesus fra Nasaret i Galilea.»**

«Mengden» var folket som fulgte Jesus når han kom inn i byen. Svaret «Det er profeten Jesus fra Nasaret i Galilea» viser Jesus som oppfyllelse av «Jeg vil la det stå fram en profet som deg, en av deres landsmenn. Jeg vil legge mine ord i hans munn, og han skal forkynne for dem alt det jeg pålegger ham.» 5. Mosebok 18:18.

TEMPELET SKAL VÆRE ET BØNNENS HUS

1. **Så gikk Jesus inn på tempelplassen og jaget ut alle**

**dem som solgte og kjøpte der.
Han veltet pengevekslernes
bord og duehandlernes benker.**

Det var Herodes tempel.
«Tempelplassen» oversetter
et gresk ord som refererer til
hele komplekset. Tempelet var
et kompleks av bygninger og
gårds plasser. Hendelsen var
i hedningenes forgård, den
ytterste gård hvor alle folk fikk
lov å gå innenfor. Pengevekslerne
hjalp de jødiske pilegrimene med
å utveksle romerske og greske
mynter, slik at de fikk riktige
mynter for å betale tempelskatt.
Handelsmennene solgte også dyr
som kunne ofres.

**2. Og sa til dem: «Det står skrevet:
Mitt hus skal kalles et bønnens
hus. Men dere gjør det til en
røverhule.»**

Jesus brukte Jesaja 56:7 «For
mitt hus skal kalles et bønnens
hus for alle folk,» men Matteus
utelater «for alle folk», og Jeremia
7:11 «Er det blitt en røverhule i
deres øyne, dette huset som
navnet mitt er ropt ut over?»
for å understreke at tempelet
skulle være et bønnens hus
for alle folk, noe det i realiteten

ikke var. Det ene stedet som
var forbeholdt hedningene å be
til Gud ble tatt fra dem og var
gjort om til pengeveksling og
handel. Hovedpunktet her er
Jesu autoritet. Jesus sier «Mitt
hus» og viser hans autoritet over
tempelet. Vers 1-11 har allerede
vist Jesu messianske dimensjon
som oppfyllelse av løfter i det
gamle testamentet og på
tempelplassen viser Jesus seg
som noe større enn tempelet.

«Røverhule» var et sted tyver og
røvere brukte som gjemmested
for røvergods.

**3. På tempelplassen kom noen
blinde og lamme til ham, og
han helbredet dem.**

Det er bare Matteus-evangeliet
som nevner helbredelsene av
de blinde og lamme i tempelet.
Her oppfylder Jesus en annen av
Messias oppgaver ved å helbrede
de blinde og lamme (Jesaja 35:5-
6.) Slike mennesker var dermed
ikke lenger utstøtt fra tempelet,
men tatt imot og helbredet.
Dette viser hvordan Jesus er
majestetisk og omsorgsfull på
same tid.

4. **Men da overprestene og de skriftlærde så undrene han gjorde og hørte barna som ropte i helligdommen: «Hosianna, Davids sønn!» ble de forarget.**

Det er bare Matteus-evangeliet som nevner barna. Matteus hadde allerede vist at en må bli som et barn for å komme inn i Guds rike (18:1-5, 18:25, 19:13-15). Så det er ikke overraskende at han nevner denne hendelsen som ikke er inkludert i de andre evangeliene.

Barna som ropte i tempelet var gutter på tolv år og oppover. Disse hadde kommet til Jerusalem, slik som Jesus hadde gjort i den alderen, til det første obligatoriske oppmøte i påsken.³ Overprestene og skriftlærde ble forarget på grunn av undrene Jesus gjorde og av barna som lovpriste ham.

5. **Og spurte ham: «Hører du hva de sier?» «Ja», svarte Jesus. «Har dere aldri lest: Fra småbarns og spedbarns munn har du latt lovsang lyde!»**

«Hører du hva de sier?» var et

spørsmål mot Jesu autoritet som Guds sønn. Det er ironi i spørsmålet: «Ser du ikke at dette ikke er tillatt i tempelet?» Jesus møter anklagen ved å svare ja og bruker Guds ord for å bekrefte at barna gjør det riktige («Fra småbarns og spedbarns munn har du reist et vern mot dem som står deg imot, for å gjøre ende på fienden og hevneren.» Salme 8:3).

6. **Så forlot han dem og gikk ut av byen, til Betania. Der ble han natten over.**

Jesus dro fra byen fordi det var ikke lenger trygt for han (Markus 11:18). Overprestene og de skriftlærde var opprørte over det Jesus hadde sagt og gjort, og en uke senere var Jesus død. Hendelsen var utløseren for Jesu død.

Refleksjoner til bruk i preken:

Her følger noen refleksjoner rundt teksten, til bruk til å utforme preken.

I STALLEN FØRSTE GANG.

Da Jesus ble født i Betlehem, i stallen, så var det engelen som talte til de unge gjeterguttene ute på

marken og sa: «Se, jeg forkynner dere en stor glede, en glede for hele folket: i dag er det født dere en frelser i Davids by; han er Messias, Herren.»

Og englene sang av full hals: «Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden blant mennesker Gud har glede i.» (Lukas 2)

Dette var ikke bare jødenes frelser, men hele verdens frelser. Derfor var det også tre «utlendinger» (vismennene) som kom først med gaver til Jesus sammen med barna, de unge gjeterguttene.

I STALLEN ANDRE GANG.

Når Jesus skal inn i Jerusalem før påske, så sender han først disiplene innom en stall for å hente, eller låne, ett esel og en eselfole. Profeten hadde nemlig fra gamle tider sagt at når Messias én dag kommer, så kommer han på et esel.

Da Jesus red inn i byen denne dagen var det ikke englene som sang og ropte og forkynte hvem som nå kom, men folkemengden: «Hosianna Davids Sønn, velsignet er han som kommer i Herrens navn! Hosianna i det høyeste.»

Den Frelseren englene sang om da Jesus ble født, han er det nå folkemengden synger om når Jesus rir inn i Jerusalem.

MOTSTAND FØRSTE GANG.

Da Jesus ble født og kong Herodes hørte om en ny konge og en frelser, så ble han redd og sint. Han følte seg truet og ville gjøre alt for å hindre dette i å skje.

Men Jesus vokste opp og han ble den Messias folket hadde ventet på.

MOTSTAND ANDRE GANG.

Nå kommer Jesus til Jerusalem som voksen mann og blir tiljublet som konge og frelser.

Han jager handelsfolkene ut av tempelet og han lar barna tilbe ham som konge og frelser. Det vekker hat og sinne hos de religiøse lederne, og de spør om ikke Jesus hører folket og kva barna sier?

Da svarer Jesus dem med et ord fra Salmenes bok, som de skriftlærde kjente godt og kunne utenat: «Fra småbarns og spedbarns munn har du latt lovsang lyde.»

LYS VÅKEN?

I dag blir vi utfordret til ikke å

glemme hvilke mennesker det var som først skjønte hvem Jesus var, og som ropte det og som tilba.

- De unge gjeterguttene på marken
- De fremmede vismennene
- Folkemengden i Jerusalem
- Barna på tempelplassen
- Og selvsagt englene, - men det er jo ikke så rart at de visste hvem Jesus er

De som ikke forstod hvem Jesus er var de skriftlærde, kongen, rådsherrene og de som hadde lest alle bøkene og kjente alle profetiene, - de klarte ikke å se hvem Jesus er.

Det var med andre ord helt vanlige mennesker som var de første som vitnet om Jesus og som skjønte hvem han er. Barn og voksne, ulærde og fremmede. Det var de som sang Gloria første gang, sammen med englekoret. De så, de trodde og de delte.

En ukjent mann ved Jerusalem lot Jesus få låne sine to esler. Han delte.

Folkemengden la palmegrener og kapper på veien foran Jesus. De delte.

Barna i tempelet sang for Jesus. De delte sin tro og sin glede.

Når Jesus lar barna være de som tar ham i forsvar og tilber ham, så er det kanskje ikke plan B? For Gud har hele veien vist at det som er lite i verden er stort for Gud. Gud trenger oss. Han trenger at vi er lys våkne på veien inn i et nytt år og at vi også tør å dele. For Jesus er hele verdens frelser, - akkurat slik englene sang den første gangen, da de sang Gloria for verdens konge og Frelser.

KVELDSSAMLING

TID: 30 – 60 minutter

DETTE TRENGER DU: Sted å vise film med lyd

MÅL: I denne samlingen ønsker vi å skape refleksjoner hos barn om å dele. Vi velger å trekke frem en fortelling fra Etiopia. Vi ønsker å løfte frem denne historien, fordi det å gi og å dele er tema i trosopplæringen, og perspektivet blir ofte at barn i Norge skal dele med fattige barn andre steder. En sentral del av trosopplæringen er å løfte frem det globale kristne fellesskapet vi er en del av. Ved å fortelle om barn og kirker andre steder i verden, blir barn og unge en del av dette globale fellesskapet, og læring og fellesskap går på tvers av geografiske grenser. Eksempelhistorien handler om en venneflokk i Etiopia som deler, og dette er enkelt å overføre til

venneflokker i Norge. Barna i filmen er reelle og de var naboene til NMS-misjonæren Marit Breen (som er fortellerstemmen) da Marit bodde i Etiopia. Å spise på den måten barna gjør er vanlig mange steder i Afrika. Fra et norsk perspektiv kan dette ses på som udelt positivt, da det utfordrer vår individualistiske kultur. Likevel er en slik skikk ikke bare positiv, da systemet kan utnyttes. I denne fortellingen er ikke målet vårt å gå inn i og diskutere en slik kulturell skikk. Men vi ønsker å skape en utvidet forståelse av begrepet å dele, slik at ikke deling blir redusert til å gi penger til noen langt borte.

OPPLEGG:

- Start samlingen med en sang (For eksempel N 13 26 Solbarn, jordbarn)
- Vis filmen.
- Reflekter rundt spørsmålene:

- Barna vi hørte om i filmen deler alt. Hva er forskjellen på å gi, ta imot og dele?
 - *Målet med dette spørsmålet er at barna reflekterer over forskjellen i disse ordene. Mange mennesker liker ikke å ta imot, men trives best med å dele eller å gi. Motsatt kan en delekultur utnyttes. Der- som noen aldri deler noe, blir det ikke deling, men at en kun mottar.*
- Hva er lettest for deg: å dele, gi eller ta imot?
- Husker du at noen har delt noe med deg som gjorde deg glad?
- Er det noe som er vanskeligere å dele enn andre ting?
- Hva tenker du å være lys våken for de som trenger det mer hand- ler om?
 - Her er det ingen fasitsvar. Eksempler kan være:
 - Lys våken for å inkludere i ven- negjengen
 - Lys våken for å dele med andre
 - Lys våken for å gi penger til veldedig formål
 - Lys våken for at noen ganger er det vi som må ta imot hjelp

VELSIGNELSE

Bokmål:

Herren velsigne deg og bevare deg.
Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig.

Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.

Alle: Amen.

Nynorsk:

Herren velsigne deg og vare deg.

Herren late sitt andlet lysa over deg og vere deg nådig.

Herren lyfte sitt åsyn på deg og gje deg fred.

Alle: Amen

MORGENBØNN UTE

Denne samlingen er hentet fra ressursbanken og er justert litt.

MÅL: Skape en spesiell ramme rundt en morgensamling.

Denne markeringen skaper en spesiell opplevelse i fellesskap med andre. Mens det enda er mørkt går alle deltakerne ut for å vente på sola. I klart vær er morgenstjernen lett synlig på nattehimmelen rett før soloppgang. Kan dere finne den? Hva med å sitte rundt et bål og vente på soloppgangen? Og drikke kakao imens? Husk klær/soveposer. Å sitte slik ute sammen og vente skaper også en fin ramme for å prate sammen. Advent handler blant annet om å vente på lyset/vente på at morgenen skal komme.

TIDSBRUK: 15-30 min

FORBEREDELSE:

- Sjekk værmeldinger, for å finne ut om det blir sol og når sola står opp.
- Finn ut hvor dere bør sitte for å se soloppgangen. Det er kaldt ute om morgenen så det er viktig at alle har varme klær og evt. soveposer.
- Evt. kakao eller annet som serveres.

SAMLINGEN:

Morgensalme
N 13 26 Solbarn, jordbarn.

TEKSTLESING

Søndagsteksten leses, fulgt av en stund med stillhet.

BØNN

Bokmål:

Herre, vi takker deg for den nye

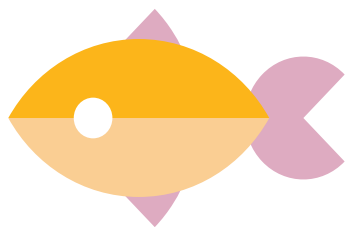
dagen, lyset og livet. Vær med oss når vi forbereder og feirer gudstjeneste og nytt kirkeår. Hjelp oss til å være lys våkne for nåden og freden du gir oss. Hjelp oss å være lys våkne for de som trenger det mer. Vær hos oss i dag og alltid. Amen.

Nynorsk:

Herre, vi takkar deg for den nye dagen, lyset og livet. Vær med oss når vi førebur og feirar gudsteneste og nytt kyrkjeår. Hjelp oss å vera lys vakne for nåden og freden du gjev oss. Hjelp oss å vera lys vakne for dei som treng det meir. Vær hjå oss i dag og alltid. Amen.

SANG:

Lys våken

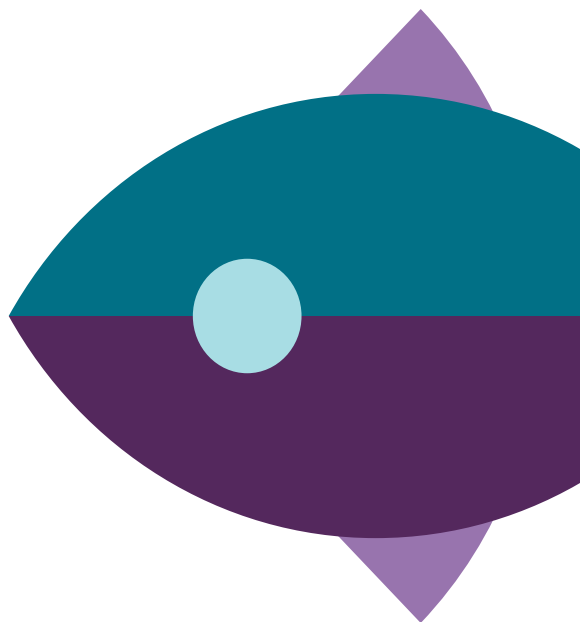
VELSIGNELSE:

Bokmål:

Herren velsigne deg og bevare deg.
Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig.
Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.
Alle: Amen.

Nynorsk:

Herren velsigne deg og vare deg.
Herren late sitt andlet lysa over deg og vere deg nådig.
Herren lyfte sitt åsyn på deg og gje deg fred.
Alle: Amen

Utviklet av NMSU med støtte fra Størst av alt
– trosopplæring i Den norske kirke

STØRST AV ALT

